

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΖΑΚΥΝΘΟ

ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΜΑΣ

ΕΠΙΤΑΝΗΣΟΣ. Ειρήνη Δενδρινού Ἀγγελικὴ Χατζημηχάλη, Ἀν. Ἀνδρεάδης, Διον. Σωμερίτης, Γρ. Εὐνόπουλος, Στεφ. Εὐνόπουλος, Θεοδ. Βελλικανίτης, Δ. Δάσης, Δημ. Μάγχαρη, Σπ. Θεοτόκης, Σπ. Βλαντῆς, Μπάμπης Ἀννίνος, Μαρῖνος Σ. Γούρος, Γ. Λαυρελέρ, Δ. Πελεκάσης, Ἰω. Λεονταράκης, Φῶτος Γιοφύλλης, Ἀντ. Μάτσος, Σπ. Βενδῶρος.
ΑΘΗΝΑ. Σοφία Σπανούδη, Μυρτιώτισσα, Ἀλκίς Θρύλλος, Ἑλένη Σιρναίου, Πυλὸς Νεββίνας, Κωστῆς Παλαμάς, Ζαχ. Παπαντωνίου, Γ. Καμπούρογλου, Ἰω. Γρυπάρης, Ν. Πετιμεζῆς, Λύσας, Μιλτ. Μαλακάσης, Στεφ. Δάργης, Μ. Τσιτσιμῶκος, Ἀλ. Φιλαδέφειος, Δ. Βάλλας, Η. Βουτσερίδης, Μίχος Ροδῆς, Τέλλος Ἀγγεῖς, Κώστας Ἀθάνιος, Γιάννης Βλαχογιάννης, Διονύσιος Ζακυνθινός.

Ξένοι

Οἱ γνωστοὶ Φωσκολιανοὶ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου. Γερουσιαστὴς Rava, Camillo Antona Traversi, οὐ Vittorio Gian, Angela Ottolini, Καθ. Πανεπιστημίου Σιένης Alberto Bertolini κ. λ. π.

ΕΤΟΣ Α'—Ἀριθ. 5
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1927
ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΔΡΑΧ. 3

Π. Δ. ΣΤΟΥΠΑΘΗΣ
ΖΑΚΥΝΘΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ — ΕΞΑΓΩΓΗ
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ

- 1) Πρακτορείον Ἀτμοπλοῦς Δημ. Γ. Δαταλάκη.
- 2) Ἀποκλίνητα τῆς Ford Motor Company Exports Suc.
- 3) Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρεία Ζωῆς ὁ ἄ Ἰσπανοὶ Φοίνιξ.
- 4) Ἀνώνυμος Βιομηχανικὴ Ἑταιρεία Λιπασμάτων καὶ Σαπώνων «Βέλλος».
- 5) Ἀνώνυμος Βιομηχανικὴ Ἑταιρεία Ζαχαροποιῶν ὁ ἄ Ἥλιος».
- 6) Ἐξαγωγικὴ Ἑταιρεία Γάλακτος «Ollonila».
- 7) Ἀποκλειστικὸς καταναλωτὴς Βενζίνης «Shell».
- 8) Γεωργικὰ Ἐργαλεῖα καὶ φάρμακα γεωργικῆς φύσεως.
- 9) Μυσκτόνιον «Black - Flag».
- 10) Γραφομηχαναὶ καὶ σχετικὰ εἶδη γραφῶν Κινίζα καὶ Τράκκ.
- 11) Πετρελαιομηχαναὶ Diesel et Semi Diesel.
- 12) Ἐλαστικὰ Dunlop.

Τὰ πλεῖστα τῶν ὧς ἄνω εἰδῶν εὐρίσκονται ἐν τῇ πρακτηρίῳ τοῦ ὧς ἄνω πράκτορος.

**ROYAL
EXCHANGE
ASSURANCE**

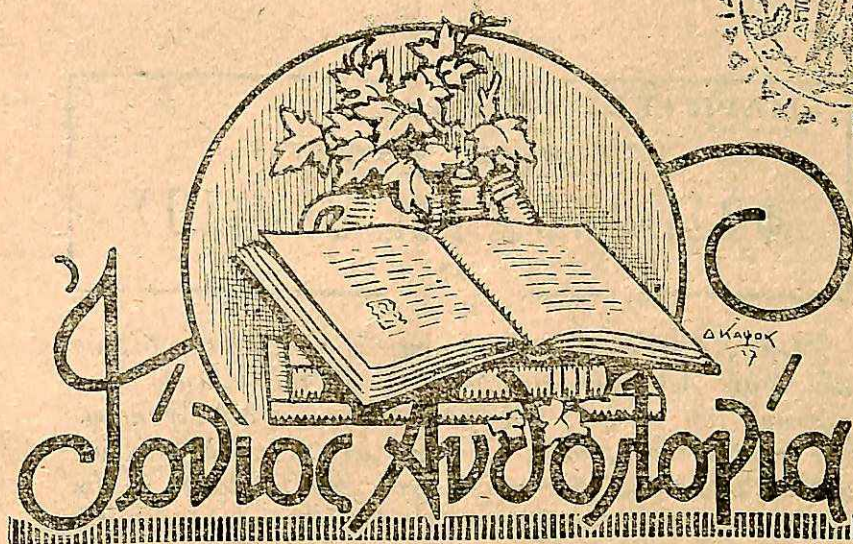
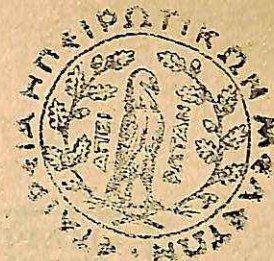
Ἀγγλικὴ Ἀσφάλεια Πυρὸς Ἐκτακτοῦ τῷ 1720

ΚΕΦΑΛΑΙΑ

L 15. 000. 000

ΠΡΑΚΤΩΡ

Δ. Β. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

Συνδρομὰ

Ἐτησίᾳ Δραχ. 35

Ἐξάμηνος Δραχ. 20

Ἀπὸ τὸ βιβλίον τῶν τραγουδιῶν

ΤΟΥ ΧΑΪΝΕ
(Still ist die Nacht...)

Μέσ' στὴν γαλήνῃ τῆς νυκτός, στὴν ἔρημῃ τοῦ ὁδοῦ,
Τὸ σῶντι βαναβλέω σοῦχε τὸν θνητὸν μου...
Ἔφυγε ἐκείνη, ζεῖ σὲ ζένη χώρα
Ὅμως τὸ σῶντι στέκεται στὴν ἴδια θέσι ὡς τώρα.

Στέκεται κ' ἕνας ἄνθρωπος καὶ σὰ ψηλὰ ἀτενίζει
Τὰ χέρια του συστρέφει κ' ὁ ὄννος τὸν εἰσπνέει.
Τὸν κύτταφα μ' ἀνατριχίλα τρόμον...
Εἶδα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τὸ ἴδιον ὠρόσωμό μου.

Ὡ σὺ, τὸ ἄλλο μου ἐγώ, ὦ σύντροφε χλωμέ,
Τί παίζεις μὲ τὸν ὄννο μου κ' ἐμέ,
Ποῦ ἄλλους καιροὺς καίρουσ' σ' αὐτὸ τὸ μέρος
Τόσες νυχτεῖς μὲ τυραννοῦσε ὁ ἔρως;

Ἀντ. Σ. Μάτσει

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Καλ. Χατή

ΗΜΕΡΟΜ. 20.8.85

ΑΡΙΘ. 36816

ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ ΜΙΝΩΤΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΦΩΣΚΟΛΟΣ ΚΑΙ ΟΡΑΤΙΟΣ

II

Ὅπως ὁ Φώσκολος παριστάνει τὸν Ὀράτιο, βέβητα δὲν ἦταν. Δὲν βλέπουμε διαφορὰ μὲ τοὺς ἄλλους συγχρόνους του ποιητὲς πὺν μᾶς ἀναφέρει δὲν ἀγαποῦσε τὸν πλοῦτο τόσον, ὥστε νὰ καταπατῇ καὶ τοὺς πιδ ἄσπιλους Ρωμαίους. Τὸ παράδειγμα τοῦ Πίνδαρου μὲ τὸν Ἀρχεσίλαο τὸ συναντᾶμε καὶ στὸν Ὀράτιο γιατί στίς ὁδὲς του, τίς ἀφιερωμένες στὸν Αὐγούστο βλέπουμε νὰ ὑπάρχουν πολλές συμβουλὲς εὐεργετικὲς γιὰ τὴν πατρίδα του. Τὸν παροτρύνει σὲ μὴ ὠδῇ, ἔξαφνα, νὰ χτυπήσῃ τοὺς Πάρθους κι' ὅταν τοὺς νίκησῃ τοῦ μιλεῖ γιὰ τοὺς Μάρδους ποῦχαν περάσει τὰ Ρωμαϊκὰ σύνορα. Ὁ Ὀράτιος ἄρχισε νὰ ἐξυμνῇ τὸν Αὐγούστο μόνο μετὰ τὴν θριαμβευτικὴ νίκη τοῦ Ἀκτίου, μὲ τὴν θαυμασιανὴ ὠδὴ τοῦ Βου βιβλίου. Δὲν ἐκλιπαροῦσε τὴν εὐνοια τοῦ αὐτοκράτορος ὅπως μᾶς τοῦ ζωγραφίζει ὁ Φώσκολος. Ὁ Σουετώνιος στὴν βιογραφία τοῦ Ὀρατίου μιλεῖ γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴ συμπάθεια τοῦ Ὀκταβιανοῦ στὸ Λατῖνο ποιητὴ καὶ γιὰ τὴν ἀπάθεια τοῦ δεύτερου σ' αὐτὴ τὴν εὐνοια. Ὁ αὐτοκράτωρ ἔγραφε κάποιε στὸν Μαικήνα: «Τώρα πὺν εἶμαι ἀπασχολημένος κι' ὅχι τόσο καλὰ στὴν ὑγεία, ἐπιθυμῶ νὰ μοῦ φέρῃς τὸν Ὀράτιο μᾶς. Ἔτσι ἀπὸ τὸ παρασιτικὸ τραπέζι, θ' ἀρθῇ νὰ καθίσῃ στὸ βασιλικὸ καὶ θὰ μὲ βοηθήσῃ νὰ γράφω ἐπιστολές.» Κι' ἄλλοι: «Νὰ μὲ διαθέσῃς σὰ νᾶμουν δημογράφοι σου γιατί ἔτσι θέλω νὰ εἶμαστε.... Τὸ πόσο σὲ θυμᾶμαι θὰ μάθῃς ἀπὸ τὸν Σετίμιό μᾶς, γιατί χρειάστηκε νὰ σ' ἀναφέρω μπροστά του. Ἄν περήφανος ἐσὺ, περιφρόνησες τὴ φιλία μᾶς γι' αὐτὸ δὲν σὲ ἀντιπεριφρονοῦμεν (ἔτσι βρίζουμε αὐτὴ τὴν λέξη στὸ Σουετώνιο). Ὁ Ὀράτιος μ' ὅλα αὐτὰ ἀπαντᾷ πὺς δὲν

δέχεται νὰ γίνῃ ἀδελφὸς καὶ ν' ἀφήσῃ τίς Μοῦσες. Προτιμᾷ τὴν ἐπαυλὶ τοῦ σιτῆ Σαβίνα παρὰ τὴν πληχτικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς αὐλῆς «πὺν βλέπει συγχρόνως καὶ τὴν ὑγεία του...», Ὁ Ὀκταβιανὸς θυμῶναι πιά. «Μάθε πὺς εἶμαι μαζί σου ἀγανακτισμένος—τοῦ γράφει—γιατί σιὰ ἔργα σου δὲν μιλεῖς γιὰ μένα. Φοβᾶσαι ἴσως πὺς θάναί ἐξευτελιστικὸ γιὰ σέ, νὰ ἰδοῦν οἱ μεταγενέστεροι πὺς ἤμουν φίλος σου.» Ἐπει' ἀπὸ τόσες παρακλήσεις, φοβούμενος καὶ τὴν ὀργὴ τοῦ Αὐτοκράτορος ὑποχώρησε χωρὶς, ὅμως νὰ ταπεινωθῇ. Ὑπάρχει τάχα διαφορὰ ἀπὸ τὸν Πίνδαρο καὶ τὸν Βιργίλιο στὸν Ὀράτιο; Ὁχι βέβαια.

Ὁ ἴδιος ὁ Φώσκολος μᾶς λέει πὺς ἐπιτρέπεται νὰ κερδίσῃ κανεὶς χρήματα ἀπὸ τὴν πνευματικὴ του ἐργασία.

Ἐπομένως θὰ μπορούσε νὰ τὸν ἔχη δίπλα στὸ Βιργίλιο. Μὰ εἶπαμε κάποιον ἔπρεπε νὰ βρῇ νὰ ξεχυλίσῃ τὴ μανία του γιὰ τὴν ἐποχὴ του. Κι' ἔπειτα ἡ ὀλοκληρωτικὴ διαφορὰ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ὀρατίου ἀπὸ τὸν δικό του, τὸν ἔκανε νὰ φανῇ τόσο ἀμείλικτος. Ὁ Ὀράτιος δὲν ἦταν ἄνθρωπος τῶν ἁκρῶν. Συμμορφωνόταν λίγο καὶ μὲ τὴν κατάστασι τῆς ἐποχῆς του. Στὴ γενικὴ διαφθορὰ πὺν κυριαρχοῦσε γύρο του, τὴν ἀφάνταστη, πὺν καυτηριοῦσαν ὅλοι οἱ τόσοι Ρωμαῖοι συγγραφεῖς, Σουετώνιος, Πλαῦτος, Βιργίλιος, Κάτουλλος κι' αὐτὸς ὁ Ὀράτιος, δὲν ἀγαναχτεῖ, δὲν ζητεῖ τὸν θάνατο, ἀλλὰ καλεῖ κι' αὐτὸς σιτὴν ἐπαυλὶ τοῦ τῆς Σαβίνας, πότε τὴ μὴ καὶ πότε τὴν ἄλλη του ἐρωμένη, γιὰ νὰ φᾶνε κανένα τρυφερὸ ἀρνάκι, νὰ πιοῦν καλὸ κρασί καὶ νὰ τραγουδήσουν. Δὲν τὸν ξιπάζουν τὰ πολυτελῆ τραπέζια τῶν συγχρόνων του πὺν κατέληγαν στὸ Vomitorium, μὰ οὔτε κι' ἀγαναχτεῖ. Τὸ πρῶτὶ πῆγαινε νὰ δώσῃ τὴ ματιὰ του σιτὴν ἀγορὰ, νὰ μάθῃ πόσο πηγαίνουν τὰ τρόφιμα καὶ νὰ γυρίσῃ ἔπειτα νὰ φάῃ λίγα ὅσπρια κι' ἐλιές. Δὲν ἀγαναχτεῖ πὺναι τέτοιος ὁ κόσμος. Τοῦ ἀρκεῖ πὺς αὐτὸς δὲν εἶναι ἀπὸ αὐτοὺς.

Ὁ Φώσκολος εἶναι ὀλότελα ξένος μὲ τὴν ἐποχὴ του.

Δὲν ζεῖ σ' αὐτὴ, μὰ σιτὴν παλιὰ ἠθικὴ Ρώμη. Εἶχε ἀναγραφῇ ἡρωϊκῶς—καθὼς μᾶς λέει ὁ Ντε—Σάνκτις. Πατρίδα του ἦταν ἡ Ἀθήνα καὶ ἡ Ρώμη: ἐλευθερία του ἡ

δημοκρατία. Σκοπὸς τῆς ζωῆς του ἡδόξα.» « Αἰσθάνομαι ἓνα πυρετὸν δόξας ποὺ μοῦ μεθὰ διαρκῶς τὸ κεφάλι. Στὴ νύκτῃ μου θυσιάσα κι' αὐτὴ τὴν ἡσυχία τοῦ πατρικοῦ μου σπιτιοῦ καὶ τὴν βεβαιότητα τῆς καθημερινῆς τροφῆς· τίς διασκεδάσεις μου, τὰ ἐλαιτώματά μου, τίς κλίσεις μου, τὰ πάθη μου, τὴν καρδιά μου κι' αὐτὲς ἀκόμα τίς ἐλπίδες μου. Τώρα δὲν ἔχω πιά τίποτε· εἶμαι θῦμα τῆς. Βγάζω ἀπὸ τὸ φάντασμα αὐτὸ τὴν πορφύρα καὶ τὴ φήμη καὶ βλέπω τότε ἓνα σκελετὸ ποὺ τρικλίζει πάνου στὰ κόκκαλα, στὰ κοιμητήρια, διαλύεται καὶ ἀνακατένεται μὲ τ' ἄλλα λείψανα τοῦ θανάτου» — γράφει ὁ ἴδιος ὁ Φώσκολος. Ἄνθρωποι του — μᾶς λέει ὁ νιὲ Σάνκτις — ἦταν ὁ Κάσσαρ καὶ ὁ Κάτων. Πρότυπα εἶχε τὸν Πλούταρχο καὶ κοντὰ σ' αὐτὸν τοὺς Τιμολέοντες, τοὺς Βρούτιους κι' Ἀριστόδημους... — Κι' ἀλήθεια! Ἡ μητέρα του τὸν εἶχε ἀναθρέψει νᾶναι ἡρώς· νὰ περιφρονῇ γιὰ τὴν ιδέα του, κινδύνους, κέρδη, ὅλα. Αὐτὴ τὸν εἶχε πλάσει ἔτσι.

Ὁ Ὁράτιος γνιδὸς ἀλάντοπώλῃ εἶχε ἀνατραφεῖ ἀντίθετα μέσα στὸ κέρδος. Τὸν βλέπουμε ἔπειτα, στὸ Foro Romano, στοὺς ἀδελφοὺς Σώσιους — ὅπου ἔβγαζε τὰ βιβλία του, — νὰ συζητῇ γιὰ νὰ ὠφεληθῇ περισσότερα χρήματα.

Ὁ Φώσκολος δὲν ἐρωτεύεται σὰν τὸν Ὁράτιο, Γι' αὐτὸν ἡ ἀγάπη ἦταν ἔμρυντῃ ἓνα ἰδανικό, εὐγενικὸ πάθος· ἓνας θαυμασμὸς στὴ μόρφωση, στὴν μεγαλοφυΐα· ἓνας ὕμνος στὸ ὦρατο. Οἱ ἐρωμένες του εἶναι διαλλεχτές. Φτάνει στὴν αὐτοκτονία ἀκόμα γιὰ τὴν ἀγάπη του. Σὲ μιά του ἐρωτικὴ ἀποτυχία θέλει νὰ πηρῇ δηλητήριο. Σὲ μιά του ἄλλῃ ἀτυχία μᾶς γράφει τὸν Ὁρτίς. Ἐνῶ ὁ Ὁράτιος τὰ πέρανε ἐπικουρικά· γελά μὲ κείνη ποὺ τὸν περιφρονεῖ. Σὲ μιά, ἔξαφνα, ποὺ τὸν ἄφησε νὰ περιμένῃ ὅλη τὴ νύχτα στὴν πόρτα τῆς, συνδέτεται τὴν ἄλλῃ μέρα μὴν ὥδῃ ποὺ μὲ γελαστὸ ὕφος τῆς τὸ περιγράφει. « Πῆγαν ἀξέπαιδιάσω ποὺ μ' ἄφησες μὲ τέτοιο κοῦρο στὸ κατῶφλι σου!... — Ἄν συνέβαινε ἓνα τέτοιο τοῦ Φώσκολου θὰ τὸν βλέπαμε ν' ἀπειλῇ τὰ πάντα, ν' ἀπελπίζεται ἀνεπανόρθωτα καὶ νὰ ζητῇ γὰ φύγη μακριὰ, νὰ σκοτωθῇ.

Ὁ ἓνας εἶναι πάντα εὐθυμὸς· πέρανε τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ἀστεία τους ὄψη. Κι' ἐλάχιστες σκηνές τοῦ δρόμου τὸν διασκεδάζουν. Ὁ Φώσκολος εἶναι διαρκῶς μελαγχολικὸς ἔστω κι' ἂν καμμιὰ φορὰ ἡ τύχη τοῦ χαμογελά. Στὶς καλὲς του ἡμέρες στὸ Δονδῖνο γράφει στὸν Τζόβιο « Μιὰ ἀχτίδα καλοῦ κεφιοῦ μοῦ φέγγει ἐνῶ σοῦ γράφω. » Κι' ἄλλου; Ἐπαναλαμβάνει τὰ λόγια τοῦ Πετρούρχου: Δὲν πιστεύω στὶς ἐλπίδες καὶ στὸ φόβο. « Καὶ σὰν βροσκοῦσαν ἀκόμα εὐτυχισμένος δὲν ἐνοιῶθε τὴν εὐτυχία του. » Γιατὶ σὰν λείπουν σ' ἓνα οἱ δυστυχίες ἔχει τὴν ἀμηχανία τῆς ἐκλογῆς τῶν διασκεδάσεων. Ἀλήθεια ἀλάθευτῃ ποὺ σὲ κάνει νὰ ποθῆς περισσότερο τὴ δυστυχία παρὰ μιά προσωρινή — νόμος γενικὸς τῆς ζωῆς — εὐτυχία, ποὺ ξέρεις πῶς σὲ λίγο θὰ τὴν διαδεχθῇ ξανά ἡ θλίψη.

Γιὰ τὸ Φώσκολο ἡ συνθήκη τοῦ Καμποφόρμιου ποὺ πούλετ τὴ Βενετία, τὴν πατρίδα τῶν προγόνων του εἶναι καταστροφὴ. Μᾶς λέει στὸν Ὁρτίς. « Ἡ θυσία τῆς πατρίδος γίνηκε. Ἄν ζοῦμε δὲν μᾶς μένει παρὰ νὰ κλαῖμε τίς δυστυχίες μας. καὶ τὴν ταπείνωσὴ τῆς. » Παρουσιάζει τὸν ἄνθρωπο ποὺ μὲ τὸ χαμὸ τῆς πατρίδος του, πῶθεϊ καὶ τὸν δικό του.

Ὁ Ὁράτιος ὁμόγνωμα μὲ τοὺς συμπολεμιστὰς του τῆς μάχης τῶν Φιλίππων περὶ ἀσπίδα κι' ὄπλα καὶ δραπετεύει. Μόλις γυρᾷ, μὲ τὴν περιουσία του δημευμένη, ὀρφανὸς, ζητεῖ νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὸ πνεῦμα του. Ἀναπτύσσει ὅλη τὴν δραστηριότητά του κι' ὅταν πλούτισε τὸν βλέπουμε στὴν ἐπιστολὴν τοῦ τοῦ Φλώρο, νὰ τοῦ λέῃ πῶς τεμπέλιασε γιὰ τὴν ἑκείνου ποὺ τὸν ἔκλεψαν στὸν πόλεμο καὶ δείχνει τὴ μεγαλύτερη ἀνδρεία γιὰ νὰ πλουτίσῃ πάλι. Ὁ Φώσκολος δουλεύει γιὰ τὴν δόξα κι' ἔχει τὴ συνείδηση ψηλά. Εὐχαρίστως γι' αὐτὴ θυσιάζει τὴ ζωὴν του μὲ τὴ μυθιστορηματικὴ φαντασία του. Τοῦ ἀρέσει ἡ πλούσια ζωὴ· εἶναι καλλιτέχνης. Μπορεῖ ὅμως καὶ νὰ ζήσει περὶ φάνα στὴ φτώχεια.

Ὁ Ὁράτιος τέλος μετὰ τὴ θριαμβευτικὴ νίκη τοῦ Ὀκταβιανοῦ καὶ τὴν καλὴ ὁπως δὴποτε διοίκησίν του στολάο, μαλακώνει φοβούμενος τὴν ἐξορία, μειοιάζεται.

Ὁ Φώσκολος σηκώνεται μόνος γιὰ νὰ ψέξῃ τὸν Ναπολέοντα, τὴν ὥρα πού ὅλος ὁ κόσμος ἔπεφτε σὶὰ πόδια του καὶ τὸν θαύμαζε. Μ' ὅλο πού ξέρει πὼς τὸν περιμένει ἡ φτώχεια κι' ἡ δυστυχία, δὲν πλέκει τὸ ἐγκώμιο τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ παύεται. Τὸν βλέπουμε τότε νὰ γράφῃ τὰ ὑπέροχα ἐκείνα λόγια στὸ φίλιου Τζόβιο, σὰν ἔμαθε τὴ παύση του. «Θὰ μετριάσω τὰ κακὰ τοῦ χειμῶνα καθισμένος μὲ τὴ γριὰ μάνα μου, τρεφόμενος μὲ τὰ προτερήματά της ὅπως ἄλλοτε τρεφόμενον μὲ τὸ γάλα της. Δυστυχῶς πού δὲν καρποφόρησε σὲ μένα ὅσο περίμενε. Δὲν εἶμαι ἴσως σοφὸς ἀλλὰ δὲν εἶμαι βέβαια οὔτε δοῦλος. Κοντὰ της σὶὸ φτωχικὸ μου σπίτι θὰ μπορέσω νὰ θυσιάσω στὸ Πνεῦμα τῆς Τέχνης, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἔμαθα νὰ ζῶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴ τύχη.» Στὶς «Χάριτες», χτυπᾷ πάλι τὸν Ναπολέοντα λέγοντας πὼς δὲν ἀξίζει μιὰ ἐλευθεριὰ πού φέρνει σφαγὴ καὶ καταστροφὴ σ' ὅλον τὸν κόσμον καὶ σ' ἀθώες χῶρες. Ἀλλοτε πάλι προτιμᾷ τὰ κακὰ τῆς ἐξορίας καὶ φεύγει μ' ἓνα διαάμι μονάχος στὸ ἄγνωστο, στὶς στερήσεις, παρὰ νὰ ὑποτάξῃ τὴ συνείδησί του στοὺς Αὐσιριακούς. Μὲ κάθε τρόπο ζητεῖ νὰ χτυλήσῃ τὸ δεσποτισμὸ. Στὴ τραγωδία του *Θυέσις* βάζει τὸν Ἀγαμέμνονα ποῦναι ὁ τύπος τοῦ Ναπολέοντος. Καὶ βάζει σιὸν Αἴαντα τὰ λόγια. «Τόση νεολαία ἐξ αἰτίας σου εἶναι θαμμένη σὲ ξένο μνημεῖον, γιατί ἦταν μέχρι θανάτου ἀφοσιωμένη σὲ σένα.» Πιχτήκε τὴν παραμονὴ τῆς Ρωσικῆς ἐκστρατείας κι' ὁ κόσμος χλώμιασε σὶὰ λόγια αὐτὰ προβλέποντας τὶς καταστροφές πού θάχε σ' ἀνθρώπινα θύματα.—Σχετικῶς μὲ τὸ ἔργο αὐτὸ ὁ Ε. Φλόρι στὸ ἔργο του «Τὸ θέατρο τοῦ Φωσκόλου» γράφει: Ὁ Αἰρετὺς ἐνσάρκωνε τὸ λόγο τοῦ Κράτους, τὸ θεϊδικαίωμα, τὸ δεσποτισμὸ τῆς κυβερνήσεως, ὁλεσιτέλος τὶς παλιές μεθόδους, θεωρητικὲς καὶ πρακτικὲς τῆς κυβερνητικῆς πείρας. Ἀντίθετα ὁ Θυέσις παρίστανε τὴν ἐπανάστασιν τὴν ὑψωμένη ἀπὸ τὰ ἱερότερα φυσικὰ ἐνστικτὰ τῆς ζωῆς, τὴν βίαιη καὶ τολμηρὴ ἀντίθεση στὸ γέρο πατρίκιον χυδαῖο.—

Τὴν ἐπομένην ὁ Φώσκολος ἐξορίζοταν καὶ πήγαινε στὴ Τοσκάννα, χωρὶς βέβαια καὶ νὰ ἡσυχάζῃ. Στὶς δ. α. λέξεις του γιὰ τὴ σκλαβιά, στὴν Ἑπερκάλυψη, ἀκόμη καὶ σ'

οἰκογενειακὲς ἐπιστολὰς ἐκφράζει περήφανα ὅλο του τὸ μῖσος γιὰ τὸ Ναπολέοντα καὶ τοὺς πωλημένους σ' αὐτόν. Ἐκαμε ἔτσι πολλοὺς, πάμπολους ἐχθροὺς πού τοῦ ἐπετέθησαν ἀπ' ὅλες τὶς μεριές. Μὰ ἔμεινε ἄσπιλος. Ἦταν ἀγνὸς αὐτὸς, ἰδεολόγος. Μένει στήν Ἱστορίαν ὡς σύμβολο τοῦ ἐλευθέρου ἀνθρώπου τῆς ἐλεύθερης συνείδησης. Κάποιε ἀπαντοῦσε στὸ Μόντι. «Εἶμαι βέβαιος πὼς σὶὸ μνημεῖον μου θὰ γράφουν πὼς μ' ὅλο πού γεννήθηκα καὶ μεγάλωσα ἀνάμεσα σὲ φοβερὲς δυστυχίες, φύλαξα πάντα τὴ πένητα μου ἀδιάφθορη ἀπὸ τὸ χοῦμα.» Τέτοιος ποῦταν δὲν μπορούσε νὰ βλέπῃ διαφορετικὰ τὸν Ὀράτιο.

Ἡ ἀντίθεσις χαρακτήρων. ἡ τεράστια, τὸν κάνει αὐστηρὸ καὶ σκληρὸ μέχρι ἀδικίας. (*)

(*) Ἀναφέρω τὰ σύνολο τὰ βιβλία πού εἶχα ὑπ' ὄψιν μου γιὰ τὴ μελέτη αὐτή, γιὰτὶ τὸ ἀντίθετο, θ' ἔπαιρνε πολὺ χῶρο.—Ὡδὲ τοῦ Ὀρατίου, βιογραφία τοῦ Ὀρατίου ἀπὸ τὸ Σο εἰσώγιον, διαλέξει τοῦ Φωσκόλου στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Πιαβίας, τὰ ἐπιστολὰ αὐτοῦ, ὁ ἄνθρωπος στὸ Φώσκολο τοῦ Ἀλδέροτο Μάριο, τὴν κριτικὴν τοῦ De Sanctis, τὴν βιογραφίαν τοῦ Πιέκιο μὲ τὶς τέλει συμπληρώσεις τοῦ Ματιούτσι, τὸ μυθιστόρημα τοῦ Ἑρριτες κ. λ. π. κ. λ. π. Παράλειπω νὰ ἀναφέρω ἐδῶ τοὺς λατίνους συγγραφεῖς πού τοὺς ἀναδίδω στὴ μελέτη μου ὡς περιγράφοντες τὴν ἐπεχὴ τοῦ Ὀρατίου κ. ἄ.

Μ. Μ.

ΜΗΤΕ ΤΟ ΘΑΜΠΟΣ ΤΗΣ ΜΑΤΙΑΣ

Μήτε τὸ δάμωος τῆς ματιᾶς σοῦ μέσα της κρατεῖ
Τοὺς λόφους, τὸν ὀρίζοντα, καὶ τὴν ἀνατολήν,
Μήτε κ' οἱ λαχανόκηποι σοῦ ρόδια τοὺς στολίζουν,
Μὴδὲ τὰ οὐράνια. σοῦ ὡς κι' αὐτὴ τὴ βέστατὴ δροσίβουν,
Μήτε ἡ αἰθρία ἢ εὐτυχία μιανοῦ σου μοῦ, σοῦ ἐστάθη
Ἐκατακτὸ, σὶὰ τοῖς ἀγαθὰ, σὶὰ τοῖς αἰδέοις βάδην,
Ἐτὴ ρχύκα δὲν τὰ φτάνουνε τὰ ὅσα δὰ προικίσει
Ὁ Δάμωος, σοῦ ἔχει στὴν καρδίαν τῆς χλόνος ἀκουμωῶσει
comtesse de Nouilles

Ἀπὸ τὶς «Αἰώνιες δυνάμεις».

Μετάφρ. Μυρτιώτισσας

Ζακύνθιοι Θεολόγοι

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΥΡΤΣΟΛΑΣ

Ἐάν αἱ νεώτεροι ιστορικαὶ φυσιογνωμίαι χύνουν ἐξαιρετικὴν ἐνὰ λάμπειν εἰς τὸν ιστορικὸν ὁρίζοντα, δὲν ἔπαυται οὐ ἐξηγεῖσθαι τῶν παλαιότερων ἢ δόξα καὶ οὐ αὐταὶ ἐτάφησαν ὑπὸ τοῦ χρόνου διὰ τὰ μὴ ἀνέλθωσι ποτὲ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν!

Ὁ Νικόλαος Κούρτσολας, φιλόσοφος καὶ Θεολόγος, ἀποτελεῖ μίαν τῶν παλαιότερων ιστορικῶν φυσιογνωμιῶν τῆς Ζακύνθου ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἀπὸ τοῦ βάρους τοῦ χρόνου ἐκπέμπουν ζωντὰς ἀντινοβολίας ἑκατάς, ἵνα καταστήσωσιν ἀθάνατον τὴν μνήμην αὐτῶν.

Ἐκ τῶν συγγραμμάτων τὰ ὁποῖα κατέλιπε, καὶ ἐξ ὧν διάφοροι ιστορικοὶ περὶ αὐτοῦ εἶπον, καθαρῶς προκύπτει, οὐ ὑπῆρξεν εἰς τῶν ὀλίγων καὶ οἵτινες κατέβαλον ὑπερανθρώπους προσπάθειας, ὅπως ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ἐπιστημονικῆς τῶν θεάσεως σφυρηλατήσουν τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἐλληνικῆς ἰδεολογίας, ἥτις μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Βυζαντίου ὑπέστη σοβαρὸν κλονισμόν. Ἀπὸ τοῦ 1452 καὶ ἐντεῦθεν ἡ θρησκευτικὴ μας φιλολογία, μεταποτισθεῖσα ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου εἰς τὰς ἡγεμονίας, ἔλαβεν ὁμολογούμενως ποίαν τινα προοδευτικὴ μορφή, ἥτις ἀποκρυσταλλοῦται εἰς τὰ θεολογικὰ συγγράμματα τοῦ Θεοφύλακτου τοῦ Ἰννοκεντίου καὶ ἄλλων, ἀλλ' ἡ πρόοδος αὕτη δὲν ἦτο βιώσιμος, ἐφ' ὅσον καὶ ἐκεῖ ἐπιρόβως ἀπλοῦτο ἡ σκιὰ ἀντικειμένων τυράντων. Διὰ τοῦτο βραδύτερον μετετοπίσθη τὸ κέντρον τοῦτο τῆς θρησκευτικῆς φιλολογίας ἀπὸ τῶν ἡγεμονιῶν εἰς τὰς νήσους τοῦ Ἰονίου ἐνθα ἡ φυλὴ ἀπῆλαυε προνομίων τινῶν καὶ ἐλευθεριῶν. Ἐκτοτε, προϊόντος τοῦ χρόνου ἀνεφάνησαν ἐν τῇ ἐπτανήσῳ ὁ Βούλγαρης, ὁ Θεοτόκης, ὁ Μανιάτης, ὁ Κούρτσολας καὶ ἄλλοι, οἵτινες ἔθεσαν τὰς βάσεις μιᾶς νέας ἐλληνικῆς Θεολογίας, ἥτις μεταλαμπαδευομένη ὁλονέν διὰ τοῦ Θεοτόκη εἰς τὴν Ρωσσίαν, διὰ τοῦ Μηριάτου καὶ τοῦ Κορηλίου εἰς τὴν Κοινισταντινούπολιν καὶ τὰς ἡγεμονίας, διὰ τοῦ Κούρτσολα εἰς Αἴγυπτον, διὰ τοῦ Βούλγαρη εἰς Ἡπειρον καὶ δι' ἄλλων ἀλλαχού, ἀπέκτησε σὺν τῷ χρόνῳ κῦρος φυλετικόν. Διὰ τοῦτο καὶ ἅπαντα ἡμῶν ἡ φυλὴ πρὸς

τὴν ἐπιάνησον ἀπέβλεπε, μετὰ πολλῶν ἐλπίδων, ὡς πρὸς φιλολογικὸν κέντρον, ὅπερ θὰ ἔθετε τὰ θεμέλια τῆς ἐθνικῆς ἀναγεννήσεως. Ὁ Νικόλαος Κούρτσολας ἔλκων τὴν κατὰ τὴν ἐξ ἐυρείου οἰκογενείας τῆς Ζακύνθου ἐγγραφείας, κατὰ τὸν ἀείμνηστον ιστοριοδίφην Δε-Βιάζην, εἰς τὴν χρυσὴν βίβλον, ἐν ἔτει 1628, ἐσπούδασε τὴν φιλοσοφίαν καὶ Θεολογίαν εἰς Ρώμην, ἐνθα κατὰ τὸν ιστορικὸν Π. Χιώτην, ἐν ἔτει 1625, ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς Θεολογίας καὶ φιλοσοφίας, ἐπὶ Πάπα Οὐρβανοῦ Ἡ τυχὼν τῆς ἀδελφείας τοῦ διδάσκειν ἀπὸ δημοσίας διδασκαλιῆς καθέδρας καὶ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἁμβωνος καὶ κατεφαίετο ἐκ τοῦ διπλώματος αὐτοῦ, ὅπερ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ιστορικοῦ Π. Χιώτου διεσώζετο παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ. Τὸ δίπλωμα τοῦτο, φυλαττόμενον ἐπιμελῶς παρὰ τοῦ νομοδιδάκτορος Ἀλοῦσιφ Κούρτσολα, ὅστις ἐτύγχανεν εἰς τῶν ἐκ πλαγίου καυόντων συγγειῶν του, σήμερον ἀτυχῶς δὲν φαίνεται πᾶν διασωζόμενον. Μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του ὁ Νικόλαος Κούρτσολας μεταβὰς εἰς τὴν ἱερὴν μονὴν τῶν Στροφάδων ἐγένετο μοναχός· περὶ δὲ τὸ 1630, ἤτοι πέντε ἔτη μετὰ ἀποπεράτωσιν τῶν Θεολογικῶν αὐτοῦ σπουδῶν, ἐπιθυμήσας, κατὰ τὸν ιστορικὸν Χιώτην, τὴν τοῦ ἱεροῦ κλήρου διακονίαν, ἐχειροτονήθη ἱερεὺς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου. (4) (ἀκολουθεῖ)

Διονύσιος Νεπονέκος

1) «Ἐλπίς» Ζακύνθου, ἀριθ. 2613.

2) Βιογραφία Ν. Κούρτσολα ὑπὸ Π. Χιώτου σελ. ια'.

3) Ἀπέθανεν 30 Ἰουνίου 1860.

4) Βιογραφικὴ ἀφήγησις Ν. Κούρτσολα ὑπὸ Π. Χιώτη σελ. ιδ'.

Οἱ φίλοι τῆς «Ἐπτανήσου Ἀνθολογίας», οἱ Ἐπτανήσιοι καὶ οἱ διανοούμενοι γενικῶς πρὸς συμπάθειαν τὴν Ἐπτανήσου, πρέπει νὰ τὴν ὑποστηρίξουν ἠθικῶς καὶ ὁλίγως γιὰ τὰ γένη τὰ καμὰρ τῆς Ἐπτανήσου.

Παρακαλοῦμεν θερμῶς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἀθήνας καὶ τῶν ἐπαρχικῶν μᾶς στείλουν τὴν συνδρομὴν τοὺς γιὰ νὰ λάβουν δωρεάν τὸ πανηγυρικὸ τεύχος, ἀλλὰ καὶ μᾶς ἐπιστρέψουν τὰ φύλλα ποῦλαβαν ὡς τώρα.

Κ Ε Ρ Κ Υ Ρ Α

Κατάμευκα κι' ἁρμονικὰ χαμένα μεσ' σὺν χιόνι,
Πέρα τὰ ἡπειρώτικα σὲ τριγυρνοῦν βουνὰ.
Μὰ σένα ἡ ἀνοιξιὰτικὴ χαρὰ σὲ στεφανώνει
Καὶ λάμψουν τ' ἀκ' οὐράριά σου στὸν ἥλιο γαλανά.

Πάγους δὲν ξέρεις· ἀνδρὰ σκορδίζεις χαμογέλοια,
Καὶ τραγουδοῦν στοὺς κάμους σου γλυκόφωνα φουριά
Εἰς φάριά σου τὰ φράσινα καρποφοροῦν ἀμώλεια,
Καὶ ρίχνει τὸν φιλόξενο ἱσκιό της ἡ ἐρηιά.

Μέσα στὰ γιμενάκιά σου βαρκοῦδες καθρεφτίζουν
Τὰ κάτασπρα σανάκιά τους σὲ διάφανα νερά,
Κι' ὅταν τὰ κορφοβούνιά σου σὺν δεινὸν ροδίζουν,
ἀκοῦντε, ἁρμονικὰ οἱ ρίμες τοῦ ψαρρά.

Οἱ ρίμες ὅσων τραγουδοῦν ἀπ' τῆς καρδιάς τὰ θάδη
Χαρὲς μαζὺ σὲ θάσανα, καὶ ωόδους σὲ καῦμούς,
Καὶ σμίγουνε ἀδελφικὰ τὸ ρόδο μὲ τ' ἀγκάδι,
Κι' ὅλα τὰ πέλοια τῆς ζωῆς μ' ὅλους τοὺς στεναγμούς.

Εἰς ἦσυχά λειβάδιά σου ὡς μόλις τ' ἀεράκι
Χιυδεύει ἀνδοστόμιστον ὠκενόβλητη φραγή,
Ἔρχονται, ὅσους ὥτισε ἡ μοῖρα μὲ φαρμάκι,
Τητῶν εἰς τὰ γιὰ-ρέψιντε ἀνλόκρυστη ὠληγή.

Καὶ σὺ μαννοῦλα τουφερή, καὶ σὺ γλυκεῖα μαννοῦλα
Βάσταμο χύνεις στίς ὠληρές, γαλήνη στίς ψυχές
Κι' ἂν ἀσπικάνη καὶ κανεῖς ἐκεῖ καμμιὰν αὐροῦλα,
Τὸν κρύβεις μέσ' στὸν κόρφο σου μὲ ρόδα καὶ μ' εὐχές.

Θ. ὁδ. Βελλιανίτης

Ἐὑκαιρία. Ὅλα τὰ μέγιστά σήμερον τεύχη τῆς Ἀν-
θολογίας ἐξαντλήθησαν. Ἀπ' ὅλα τὰ μέγιστά γραφονται
νέοι συνδρομητές. Παρακαλοῦμε γι' αὐτὸ ὅσους δὲν κρα-
τοῦν σειρά. νὰ μᾶς στείλουν τὰ 3 πρῶτα. Ἄν ἔχουν
πληρώσει τὴ χρονιάτικη συνδρομή τους, καὶ μᾶς στείλουν
τὸ 1ον τεῦχος, μαζὺ μὲ 20 δραχ. ἢ τὰ τρία μὲ 15 δραχ. θὰ
λάβουν σ' ἀντάλλαγμα ταχυδρομικῶς τὴ μετάφραση τῶν
«Χαρίτων» μαζὺ μὲ τὸ πανηγυρικὸ τεῦχος.

Σπύρου Μινώτου

ΓΥΡΟ ΣΤΟ ΦΩΣΚΟΛΟ ΟΙ ΩΡΑΙΟΤΕΡΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ

Ὁ ποιητής μας εἶχε μέσα του τὸ μυστικὸν τῆς γοητείας.
Ἀπ' διαν ξοῦσε ἀκόμα, σὺν πέθανε, καὶ τώρα ἔπειτα ἀπὸ
100 χρόνια εἶχε φανταστικὸς θαυμαστής. Ἐπεριπετειώδης ζωὴ
του, ἡ σταθερότης τῶν ἀρχῶν του, ἡ μελαγχολικὴ του τά-
σις, ὁ ρομαντισμὸς του, οἱ παρεκτροπές του, μᾶς τὸν
κάνουν πῶς συμπαθῆ ἀκόμα, γιατί μέσα σ' αὐτὸς ξεχωρί-
ζουν φωτεινὰ τὰ προτερήματά του, τὸν ἔκαμεν καὶ τὸν
κάνουν δημοφιλέστατο σ' ὅποιον μὲ πάθος ἐπιδοθῇ στὴ
σπουδὴ του. Κι' αὐτὸς ὁ Μεγάλος Desanetis μᾶς λέει πῶς
δὲν μπόρεσε ν' ἀντισταθῇ στὴ γοητεία ποὺ ἐξασκεῖ ὁ ὕμνη-
τῆς τῶν Τάφων καὶ τῶν Χαρίτων. Δὲν ἔχει ἀνάγκη δι-
καιολογίας ἢ τωρι-ἢ νεολαία ποὺ τὸν λατρεύει, ποὺ τὸν
πιστεύει. . . . Κι' ἀλήθεια στὴν τελευταία διαμονή του στὴν
Ἰταλία, εἶδα Ἰταλοὺς καὶ ξένους ἀκόμα στὴ φιλολογία, νὰ
ξέρουν ἀπὸ στήθος ὁλόκληρα τεμάχια Φωσκολιανὰ καὶ νὰ
μᾶς τὰ ἀπαγγέλλουν μὲ πάθος. Ὁ διάσημος Φωσκολιανὸς
Τραβέρσι σὺν τελευταίῳ του περισπούδαστο σύγγραμμα μᾶς
περιγράφει συγκινητικὰ τὴν λατρεία του σὺν «μεγάλῳ Ζα-
κυνθίνῳ» ἀπ' διαν ἦταν ἀνδρὰ νέος καὶ τὴν ἀκατανίκητο
γοητεία ποὺ τοῦ ἐξασκοῦσε. Καὶ ἄλλοι διάσημοι ἄνδρες ἀ-
φιέρωσαν τὴν ζωὴν τους στίς Φωσκολιανὲς μελέτες γιατί
ἀληθινὰ ὁ πλοῦτος τῶν ἔργων του καὶ ἡ ζωὴ του εἶν' ἀ-
ξάντλητη γιὰ τέτοιους. Ἀλλὰ ὅς τὸν πάροουμε ἀπὸ τὴν Ἑλ-
ληνικήν του ἀποψη. Ὅταν πᾶ ἡ θέρη τῆς νύκτος κι' οἱ
ἐνθουσιασμοὶ τῆς πέρασαν, βλέπουμε τὸν ποιητὴ μας σκε-
πτικὸ, ὥρμιό πιά, ν' ἀφήνῃ τὴ μάνα του, τὸ μέλλον του
κι' ὅλα, κι' ὑπερήφανα, φεύγοντας τὴν υποδούλωσιν τῆς
ἐλευθέρου συνείδησής του, ν' αὐτοεξορίζεται στὴν Ἑλβετία
κι' ὕστερα στὴν Ἀγγλία, φτωχὸς ἀλλὰ μέγας καὶ δοξα-
σμένος. Ἐκεῖ ἡ θέρη τῆς πρώτης του πατρίδας ποὺ
ποτὲ δὲν εἶχε λησμονήσει, τοῦ ξανάρχεται μὲ δριμύτη καὶ
τότε μ' Ἑλληνικὴ ψυχὴ καὶ συνείδηση, ἀφοσιώνεται στὴν ἰ-
δέα τῆς ἐλευθερίας τῆς. Γίνεται ὁ ἐνθερμος ὑπερασπιστὴς
τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων, ἀληθινὸς ἐθναποστόλος.

Θνική του δράση είχε βοηθῶ τὸν Καποδίστρια, ποὺ ἐχί-
μῶντας τὸν γιὰ τὰ σιαθερά του αἰσθήματα, τὴν φιλοπα-
τρία καὶ τὴν ἐνεργητικότητα, μ' ἐμπιστοσύνη τὴν παρεῖχε
πολύτιμες πληροφορίες καὶ διπλωματικά ἔγγραφα, ποὺ ὁ
Φώσκολος μεταχειρίστηκε μὲ τοὺς ἰσχυροὺς τοῦ φίλους στὴν
Ἀγγλικὴ Βουλὴ. Ὁ ἴδιος ὁ Καποδίστριας γιὰ τὰ τοῦ δῶ-
ση μεγαλύτερη ἐλευθερία δράσεως, ἔγραψε καὶ ἐνεργοῦσε
στὴν Ἐπτάνησο νὰ διορσοῦν τὸν Φώσκολο ἐπίσημο ἀντιπρό-
σωπὸ τους. Ἀγωνίστηκε ἔτσι ἄφοβα καὶ μὲ σθένος ἐναν-
τίον τοῦ δεσποτισμοῦ τοῦ Μάϊνιλαντ, διαμαρτυρήθηκε γιὰ
τοὺς ἀπαρχονισμοὺς στὴ Λευκάδα, πολέμησε γιὰ τὴν κηλ-
λιτέρευση τοῦ Ἰονίου συντάγματος, καὶ ἔγραψε σπουδαιό-
τατη μελέτη γι' αὐτό. Ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν ἵδρυση πα-
νεπιστημίου στὴν Κέρκυρα, ἐξεσπάσθηκε κατὰ τὴν παραχω-
ρήσεως τῆς Πάργας, γίνηκε τὸ φρόνητρον τῶν πιεστικῶν καὶ
ἀνεπιθύμητος στὴν Ἀγγλικὴ Κυβέρνηση. Βρῆκε γι' αὐτὸ
δύο ἐνδεσμοὺς ἀσθενέστερα, σὰν ζητοῦσε νὰ γυρίσῃ στὴν
Ἑλλάδα νὰ πολεμήσῃ. Ἀλλ' ὅλα αὐτὰ τ' ἀνοφέρουμε στὴ
μελέτη μας «ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ τοῦ Φωσκόλου» ποὺ τυπώ-
νεται στὴν Ἀθήνα. Μεταφράζουμε μοιᾶχα ἐδῶ, δύο ἀπὸ
τὴς τρεῖς ὁμοειδέστες καὶ παιρτωτικὲς ἐπιστολὰς τοῦ σιὸν κό-
μητι Διονύσιου Ρώμα, ποὺ εὐλαβικὰ φυλάσσονται σὶς πλοῦ-
σις σὲ πολὺτιμα χειρόγραφα ἀρχεῖον τῆς σινογενείας τοῦ κόμη-
τος Ἀλεξάνδρου Ρώμα καὶ ἐγγενικὰ μᾶς παραχωρήθησαν
γιὰ τὴν μετάφραση.

Σπύρος Μενώτος

Λονδίνο 4 Ἰουλίου 1819

Ἀγαπητέ Διονύσιε, πολυαγαπημένε,

... Τὸ νὰ θέλῃ κανεὶς νὰ μιλήσῃ σὲ φίλους ποῦναι πολὺ
μακριὰ καὶ τὸ νὰ μὴ μπορεῖ ν' ἀκούῃ τὴν καρδίαν του, εἶναι
πολὺ πικρὸ. Τώρα ἔμω, ποὺ ὁ κ. Στράνης ἀποφασίζει νὰ φέρῃ
τὰ γράμματά μου δίχως τὸν κίβδον νὰ λογοκριθῶν, γράφω
στὸν Ἰωάννη Ζαμπέλιο στὴ Λευκάδα, καὶ αὐτὸ σὰν σὲ δεῖ ἢ
μπορεῖ νὰ σοῦ γράψῃ ἀσφαλῶς, θὰ σοῦ ἐξηγήσῃ τὰ αἰσθη-
ματά μου γιὰ διὰ κανεὶς, ὅσο πικρὸ μιλεῖ, τόσο πικρὸ λυπᾶται. Ὁ
Γεώργιος Ρώσης θὰ σοῦ πῇ ἐπίσης τὸ γινάτι ἐνδεσμοῦ ν' ἀτχο-
ληθῶ ὅσο θέλω γιὰ τὸ ἔθνος μου καὶ γιὰ τὴν δόξαν ποὺ θὰ
μπορεῖ νὰ δώσω ἴσως στὴν πατρίδα μας. Θὰ ἐξακολου-
θῶ ὅμως νὰ μάχομαι καὶ ἂν μοῦ λείπουν οἱ δυνάμεις,

δὲν θὰ μοῦ λείψῃ βέβαια τὸ θάρρος καὶ ἡ τιμὴ δὲν θὰ
χαθῇ μαζὺ μου.

Γιὰ τὸ παιδί σας μαθαίνω συχνὰ εὐχάριστα νέα ἀπ' ἐκεί-
νους ποὺ τοὺς ρωτῶ πάντα γιὰ τὴ νεολαία ποὺ μεγαλώνει στὰ
νησιά. Τὸ νὰ πᾶνε καλὰ ἢ κακὰ τὰ νησιά, ἐξαρτᾶται τὴν
πιά μονάχα ἀπὸ τὴ νεολαία μας καὶ εἶναι πολὺ εὐχὰς στη-
μένες ποὺ μοῦ ἐπιβεβαιώνουν τὰ λόγια ποὺ ἀκουσα γιὰ τὸ
παιδί σου. Χαιρετίσέ τον λοιπὸν ἀπὸ μέρος μου, ὅπως ἐγὼ
χαιρετῶ πάντα ἀπὸ μέρος σου τὸν (ἀδιάδαστο), ὅσες φορές
ἔρχεται νὰ μὲ δῇ καὶ μ' ἐρωτᾷ γιὰ τοὺς φίλους καὶ συμπο-
λίτες μου. Καὶ ἐγὼ, ποὺ πότε ἀπὸ τὸν ἕνα καὶ πότε τὸν ἄλλο,
λαβαίνω εἰδήσεις γιὰ ἑλοὺς σας τοῦ διαβάξω τὰ γράμματα ποὺ
μιλοῦν γιὰ σὲ καὶ διερμηνεύοντας τὰ αἰσθηματά σου καὶ τὰ
δικά του, τοῦ μεταδιβάξω χαιρετισμούς...

Τώρα ἀντίο, μ' ὅλη μου τὴ ψυχὴ. Ἀντίο.

Ὁλος δικός σου

Οὔγος

Λονδίνο 21 Ἰουλίου 1821

Ἀγαπητέ μου Κόντε,

Ἀπὸ μέρος εἶχ' ἀρχίσει καὶ ἐξακολουθῶ τώρα νὰ σοῦ γράφω
γιὰ τὴ τωρινὴ κατάστασι καὶ γιὰ τὴ μελλοντικὴ ἐξέλιξι τῶν
νησιῶν, ποὺ ἐγὼ—ἂν δὲν βεθεῖ καὶ τεθεῖ σ' ἐφαρμογὴ κανέναν
ἀποτελεσματικὸς τρόπος γιὰ καλλιτέρευση—προβλέπω νέα καὶ
χειρότερα καὶ ὁλοένα περισσότερα βάσανα γιὰ τ' αὐτὰ αὐτὰ
νησιά. Τὰ γράμματά μου ὅμως ἀπὸ σελίδα σὲ σελίδα γίνον-
ται δολοκλήροι τόμοι, καὶ οὔτε ὁ καιρὸς ποὺ διαθέτω σ' ἀπα-
ροχήσεις, ἂν ὅχι τόσο χαῖνιμες στοὺς συμπολίτες μου, ἀπα-
ραίτητες ὅμως γιὰ νὰ ζῶ, οὔτε ἡ ἐργασία μου δὲν μ' ἀφήνουν
νὰ ἐπωφεληθῶ ἀπὸ τὴν ἀναχώρησι τοῦ φίλου μου Βολτέρρα.
Γιὰ ν' ἀντιληφθῇς ὅτι σοῦ λέω πρέπει νὰ σοῦ ἐξηγήσω τὴν
πολιτικὴν κατάστασι τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀκόμα πῶς θεωροῦν ἐδῶ
τὰ Ἐπτάνησα καὶ εἶναι ἀνώφελο νὰ ἐλπίζουμε πῶς θὰ μπο-
ρεῖ ν' ἀλλάξῃ μὲ τὴ θέλησι τοῦ Ἰπουργείου, γιὰτὶ οἱ ἀδίκτες
γίνονται μὲ σύστημα ποὺ ἐρίζουν ἀπ' ἐδῶ. Γιὰ ἕνα τέτοιο
σύστημα οἱ ὑπουργοὶ διώρισαν γιὰ ἐκτελεστή ἕναν ἄνθρωπο
ποὺ τὴν δικαιοσύνη, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν, τὰς
θεωρεῖ γιὰ λέξεις κενὰς καὶ γελοῖες καὶ πολιτικὲς ἀγυρτίες. Ἀλλὰ
γιὰ νὰ σοῦ δώσω γιὰ τὸ κάθε τι ἰδίαν, δὲν ἄρκει διὰ σοῦ ἔγγραφα.

Σε παρακαλῶ λοιπὸν νὰ προσέξῃς σ' ὅτι θὰ σοῦ διηγηθῇ ὁ Κορ Βολτέρρας, ποῦ δὲν εἶχε φυσικὰ τὸν ἀπαραίτητο καιρὸ γιὰ ν' ἀντιληφθῇ ὅλες τὶς λεπτομέρειες, ἀλλὰ εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ μάθῃ καταλεπτῶς τὶς γενικὲς ἀρχές καὶ τὰ μέσα ποῦ χρησιμοποιοῦν ἡ Κυβέρνησις αὐτὴ στὴ διοίκησιν τῶν νησιῶν μας. Μία εἶναι ἡ θεραπεία· μία καὶ μόνη κι' ἴσως δύσκολη ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀλλὰ τέτοια ποῦ νὰ μὴν πιτύχῃ ποτὲ δίχως δουνατὴ κι' ἰσχυρὴ ἐπιμονή, ἔνωσιν ὅλων κι' ἀποφανιστικὸ θάρρος νὰ εἴμαστε συγχρόνως ἐνεργητικοὶ ἐπιμονητικοὶ κι' ὑπομονητικοί. Ἡ θεραπεία αὐτὴ ποῦ σὰς λέω εἶναι τὸ νὰ χρησιμοποιήσουμε ὅλα τὰ μέσα ποῦ ἔχουμε στὰ χερίά μας γιὰ νὰ μάθῃ τὸ Ἀγγλικὸν Ἔθνος πῶς οἱ Ἕλληνες τῶν νησιῶν, παρὰ τὴν ἐθνικὴν των πίστιν καὶ τὴν καταγωγὴν των καὶ παρὰ τὸ ἀληθινὸ συμφέρον τῆς Ἀγγλίας, τυραννοῦνται.

Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἀρῇναι ποτὲ τὸ σύστημά της παρ' ἂν ἀναγκασθῇ ἀπὸ τὴν Βουλὴν καὶ ἡ Βουλὴ δὲν ψηφίζει ποτὲ κατὰ τῆς κυβερνήσεως παρὰ ὅταν εἶναι ἀνάγκη καλὰ αἰκὴ κραυγὴ. Θὰ μοῦ πῆτε ποῦ; ἦταν δική μου ὑποχρέωσις νὰ πληροφορήσω τὸ Ἀγγλικὸν Ἔθνος. Τὸ γινεὶ δὲν τόκαμν ὡς τώρα, ὁ κ. Βολτέρρας θὰ σὰς ἀναπτύξῃ τοὺς σπουδαίους μὲν λόγους καὶ θὰ σὰς πληροφορήσῃ γιὰ τὰ μέσα ποῦ θὰ μοῦ χρησίμευαν γιὰ ν' ἀναλάβω φανερά τὴν ὑπόθεσιν τῶν νησιῶν. Γι' αὐτὸ γράφτε μου. Ἀγαπάτέ με κι' ἀκοῦτέ με πάντα

Δι' ἐκείας

Οὖρος Φώσκολος

Φωσκολιανὰ. Τὸ προεδρεῖο τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐορτῶν σχηματίσθηκε ὡς ἑξῆς. — Πρόεδρος. Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν. Ἀντ. ὁ Δήμαρχος Ζακύνθιων κ. Ἰθακήσιος. Γραμματεῖς Α. Ἀνδρεάδης καὶ Π. Μουζάκης, μέλη, Κ. Ζέζας, Μαριέττα Μινώτου καὶ Α. Καντακίτης.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀνέθεσε σὶ τὸν κ. Δάση νὰ ἐκφωνήσῃ τὸν πανηγυρικόν, στὴν Κα Μινώτου νὰ μιλήσῃ γιὰ τὴν μάνα τοῦ Φωσκόλου καὶ σὶ τὸν κ. Ζέζαν, γενικῶς γιὰ τὸν ποιητὴ.

Οἱ γιορτὲς θὰ γίνοντι στίς 14 Σεπτεμβρίου ὁπότε καὶ τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς, ποῦ φτιάχνει σὶ τὸ Παρίσι ὁ Δημητριάδης.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ἕνας δίκαιος ἔπαινος πρέπει σὶ τὸν εὐγενικὸν μας καὶ μορφωμένον **Νομάρχην κ. Σπ. Πολυμονίδην** ποῦ ὅπως γιὰ ὅτι ἀφορὰ τὴ Ζάκυνθο, ἔτσι καὶ γιὰ τὶς Φωσκολιανές γιορτὲς ἔδειξε καὶ δείχνει μεγάλο ἐνδιαφέρον. Ἕνας τέτοιος **Νομάρχης** εἶναι τιμὴ γιὰ τὴ Ζακύνθο. —

Λαβαίνουμε ταχτικὰ τὶς κάτω Ἑπτανησιακὲς ἐφημερίδες.

Ζακύνθου.

«**Νέα Ἑρμούσαλῃ.**» Θρησκευτικὴ Δ)θήμερος ἐφημερίς. Μ' ἐκπληξῇ μέσα στὴ καλὴ ὕλη δὲ βλέπουμε τὴν διελκτὴ συνεργασίαν τοῦ μορφωμένου θεολόγου μας Δ. Μπρονίκου.

«**Ἐκδοτικὴ.**» Δ)θήμερος ἐφημερίς τῆς Λέσχης ἰδιοκτητῶν Ζακύνθου, μὲ ἐκλεκτὴν ἐπιστημονικὴν συνεργασίαν τῶν κ. κ. Π. Μουζάκη προέδρου τοῦ Δικηγ. Συλλόγου, Δ. Δάση διελκτόρου, τοῦ Ναυογεωπόνου Ζακύνθου κλπ. Στὸ Β' τεύχος. «**Γρηγ. Σενόπουλος,**» σκίτσο Κας Μαριέττας Μινώτου.

«**Ἑβδομαδικὰ**» πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐφημερίς.

«**Ἑπτανησιος.**» Ἑβδομαδικὰ ἀνεξάρτητος ἐφημερίς.

«**Ἀναγέννησις.**» Πολιτικὴ ἐφημερίς τοῦ κόμματος τῶν Ἑλευθεροφρόνων.

«**Ἀλήθεια.**» Ἐφημερίς τοῦ Λαϊκοῦ κόμματος.

«**Θασις.**» Διεκόπη προσωρινῶς ἡ ἐκδόσις τῆς.

«**Ἑλπίς.**» Κερκύρας Διευθυντῆς Πίπης Μαρτίνης. Μὲ ἐκλεκτὴν πάντα συνεργασίαν.

«**Παξοί.**» Παξῶν Διευθυντῆς Χ. Σ. Μυτομάλης. Ἀπὸ τὶς σοβαρότερες Ἑπτανησιακὲς ἐφημερίδες μ' ἐνδιαφέροντα ὕλην.

«**Ἰθάκη.**» Ἰθάκης Διευ. ὁ γνωστὸς λογογράφος Δῶρης Κουβρά. Κομψὴ καλοτυπωμένη καὶ μ' ἐκλεκτὸ περιεχόμενον.

«**Ἑλλην.**» Ἐφημερίς πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ Κεραλληνίος — Ἰθάκης. Διευθυντῆς Χρ. Γ. Εὐθυμιάτος. Μὲ ἐνδιαφέροντα τοπικὴν ὕλην καὶ (πρώτον ἀληθινὴς ἐφημερίδος), φιλολογικὴν ἐπιστημονικὴν συζήτησιν τοῦ γνωστοῦ λογίου Γερ. Μοσχόπουλου καὶ τοῦ συμπαθοῦς ἱκανοῦ νεκροῦ λογίου Διον. Ζακυνθινοῦ, ποῦ παρακολοῦθήθηκε μ' ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον.

«**Τὸ Μέλλον.**» Ἐφημερίς Κόμματος Ἑλευθεροφρόνων. Ὑπεύθυνος ἐκδότης Χ. Στυλιανέσης. Μὲ σοβαρὰν συνεργασίαν καὶ ἐνδιαφέροντα.

«**Μοῦσαι.**» Δ)θήμερον φιλολογικὸν Περιοδικὸν Δ)τῆς Δ. Ζώης.

Περιοδικά.

«**Φιλότεχνος.**» Μηνιαία φιλολογική καὶ καλλιτεχνική ἐπιθεώρησις, πού ἐκδίδει ὁ «Σύλλογος Φιλολόγων Βόλου» σὲ 40 καλλιτεχνικὰ, σελίδες μὲ εἰκόνες καὶ ποικίλη ἐνδιαφέρουσαν ὕλη. Ἀπὸ τὸ καλὺτερον Ἑλληνικὰ περιπεδικά. Τὸ 4 — 5 τεύχος ἀφιερώνεται στὸν Κ. Θεοτόκη, πολὺ, πολὺ ἐνδιαφέρον. Τὸ τεύχος δρ. 12.50 Τὸ συστήνουμε θερμότατα.

«**Νεοελληνικά Γράμματα.**» Μηνιαίον λογοτεχνικὸν περιοδικὸν πού ἐκδίδεται στὸ Ἡράκλειο. Διευθυντής Γιάννης Μουρέλλος. Στὴν πρώτη γραμμὴ τῶν Ἑλληνικῶν περιοδικῶν μ' ἐκλεχτὴ συνεργασία. Συνδρομὴ ἐτησίᾳ δρ. 100.

«**Ἑλληνική Ἐπιθεώρησις.**» Μηνιαίον περιοδικόν. Κομψὸ συμπληρικόν, σοβαρὸ, δίχως ρεζιλάμεις, μὲ θετικὴν ἐργασίαν θγαίνει συνεχῶς στὴν Ἀθήνα σὲ 16 μεγάλες σελίδες ἀπὸ τὴν γνωστὴν λογίαν Διδκ. Εὐγενίαν Ζωγράφου. Δίχως κλίκες καὶ φατοίαι, ἀληθινὰ ἀνεπιρέαστη Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις μὲ ὕλη πάντα ἐκλεχτή, εἶναι τὸ ἀγαπημένον περιοδικόν σὲ τόσες Ἑλληνικὰς οἰκογένειας, πού τὸ λαμβάνουν πάντα μὲ χαρὰ καὶ τὸ κωμάρουν. Τὸ συστήνουμε θερμότατα. Συνδρομὴ ἐτησίᾳ δρ. 50. Διευθυνσις Μενάνδρου 83.

«**Μαθητικὴ ἔνωσις.**» Δεκαπενθήμερον μαθητικὸν περιοδικόν.

«**Τηλεγραφικὴ Ἐπιθεώρησις.**» Μηνιαίον περιοδικὸν ὄργανον τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἐταιρείας Eastern, μὲ ἱκανὴ διευθύνσιν καὶ εἰδικὴ ἐπιστημονικὴν συνεργασίαν.

«**Ἡλύσις.**» Λάβουμε τὰ 3 πρῶτα φύλλα τῆς ἐβδομά διαίας λογοτεχνικῆς ἐπιθεωρήσεως. Διτρία ΚΑ Λιλιὰ Βολίδη «Libre». Φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ κριτικὴ ἐπιθεώρησις. Ἐκδίδεται στὸ Μὲν Πελλίε καὶ διευθύνεται ἀπὸ τὸ γνωστότατον καὶ μεγάλο Ἑλληνιστὴν καθηγ. L. Roussel πού τόσες ἀνεχτήμητες ὑπηρετίες προσέφερε καὶ προσφέρει στὰ Ἑλληνικά Γράμματα. Στὸ τεύχος τοῦ Ἀπριλίου ἀναφέρει ἐπαινετικὰ πρῆγμα τοῦ κ. Α. Βλαγκίνη «Οἱ δύο ἀξίνες», Στὸ τεύχος Ἰουνίου - Ἰουλίου ἐπαινετικὴ κριτικὴ «Οἱ ἰδέες τοῦ Ξενοπούλου.»

«**Studi Senesi.**» Ἐπιστημονικὴ ἐπιθεώρηση ἐκδιδόμενη ἀπὸ τοὺς καθηγητὰς τῆς νομικῆς σχολῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Σιένης. Διευθυντὴς συντάξας ὁ νεαρὸς ἀλλὰ καὶ σοφὸς καθηγ. Α. Μπερτολίνι, εἰδικὸς διὰ τὰ ἀνατολικά νομικά ζητήματα.

Γιὰ τὰ βιβλία πού λάβαμε θὰ γράψουμε στὸ ἄλλο φύλο.

—**Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια.** Τὸ σημαντικώτερον μνημεῖον τῆς νεοελληνικῆς ἐκατοντονιαετίας - Ἀποτελεῖ τὴν πλουσιωτέραν ἐπιστημονικὴν βιβλιοθήκην, τὸ μεγαλειότερον ταμεῖον ἀνθρωπίνης σοφίας, τὸ ἀριώτερον ἑλληνικὸν σύγγραμμα, τὸ πληρέστερον χρηστικὸν λεξικὸν γλώσσης, τὸ ἐκλεκτότερον εἰκονογραφημένον λεύκωμα.

—**Ἀγοράζεται ὅλοι τὴν «Νέαν Ἑστίαν» τὸν βασιλεῦσιν τῶν Ἑλληνικῶν περιοδικῶν.** Βγῆκε τὸ 9ο Τεῦχος, μὲ δλα **Κωστὴ Πυλαμά «Τὰ πρῶτα χρόνια», Ζ. Παπαντωνίου, Μ. Πετρίδη, Δ. Καμπούρογλου, Σοφίας Σπανοῦδη κ. λ.**

—**Πῶς βλέπω τὴν Ἑλλάδα.** Τὸ ζωντανώτερον περὶ Ἑλλάδος βιβλίον τῶν ἡμερῶν μας σὲ 400 μεγάλες καλλιτεχνικὰς σελίδες γραμμένες ἀπὸ τὴ διαλεχτὴ πέννα τοῦ γνωστοῦ δοκίμου δημοσιογράφου Μίχου Ροδά. Λεχόμεστε ἐγγράφες εἰς τὰ γραφεῖα μας. Τιμὴ δραχμὲς 100.

—**Οἱ Χάριτες τοῦ Σῦρον Φωσκόλου μεταφρασμένες ἀπὸ τὴν Μαριέττα Μινώτου** μὲ εἰσαγωγὴν καὶ σχόλια ἀπὸ τὴν ἑαία. Τὸ βιβλίον προξένησε τὴν καλύτερην ἐντύπωσιν ὅχι μόνον τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ τῶν διαπρεπεστέρων Εὐρωπαίων Φωσκολιανῶν. Πωλοῦνται στὴ Ζάκυνθο στὰ γραφεῖα μας δραχ. 25.

—**Ἐκδίδεται καὶ κυκλοφορεῖ σὲ λίγες ἡμέρες ἀπὸ τὸν Ἐκδοτικὸν Οἶκον Ἐλευθερουδάκη «ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ τοῦ Φωσκόλου»** ἱστορικὴ μελέτη τοῦ κ. Σπύρου Μινώτου.

—**Ἐξεδόθη ὁ πρῶτος τόμος τοῦ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ Ἐλευθερουδάκη.** Ζητήσατε εἰδικὴν ἐγκύκλιον. Ὁ πρῶτος τόμος δρ. 500 εἰς πέντε δόσεις.

—**Ἡ Κυριακὴ τοῦ Ἐλευθέρου Βήματος»** Διευθυντὴς **Κώστας Ἀδάνατος Ἀρχισυντάκτης Φῶτος Γιοφύλλης,**
Τὸ ὡραιότερον Βδομαδιατικὸν Περιοδικὸν τῆς Ἀνατολῆς, μὲ θαυμάσια ὕλη καὶ πολύχρωμον ἐξώφυλλον.

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ LIMITED

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1839

ΕΔΡΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ

Basildon House,
Moorgate E. C 2

Γενική Διεύθ. Ελλάδος

= ΑΘΗΝΑΙ =

Κεφάλαιον ἐγκριμένον	L 1.000.000	ἤτοι Δρ.	375.000.000
» κηταβεβλημένον	600.000	» »	225.000.000
» ἀποθεγατικόν	235.000	» »	88.000.000
Σύνολον ἐνεργητικοῦ	5.663.445	» »	2.123.000.000

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΑΘΗΝΑΙ

Ἀμαρούσιον, Ἄργος, Ἀργιστόλιον, Βόλος, Δράμα, Ζάκυνθος, Ἡράκλειον, Θεσσαλονίκη, Καβάλλα, Καλάμαι, Κάστρον (Λήμνου), Κέρκυρα, Λαγκαδία, Λεβιδιον, Μυτιλήνη, Νέουσα, Ναύπλιον, Ξάνθη, Πάτραι, Πειραιεύς, Σπάρτη, Σκάλα (Λακεδαιμόνος), Τρίπολις, Χανιά, Χίος.

ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ

ΑΕΛΞΑΝΔΡΕΙΑ

Assiut, Benha, Beni—Suef, Fayoum, Kafr—el—Zayat, Mansourah, Mehalla, Kebir, Minieh, Tantah, Zifta.

ΕΝ ΚΥΠΡΩ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Λεμεσός, Λάναρξ.

ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ Γαλατά, Σιταμπούλ,

Πλήρες δίκτυον ανταποκριτών καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ